

II SKYRIUS

Pirmiausia, nusprendė Kira, būtų protinga apsimesti, kad ji nieko nežino. Sugrįš į tą vietą, kur stovėjo jų troba ir kur jodvi su mama gyveno, ir imsis ją atstatyti. Gal jau tai, kad matys ją dirbančią, sulaukys tas moteris, kurios ketina ją iš čia išguiti.

Pasiramsčiuodama lazda ji patraukė per tirštai apgyvendintą miestelį. Vienur kitur žmonės jai atsainiai linkteldavo – vadinasi, pastebėjo. Bet visi buvo užsiėmę kasdieniais darbais, o maloniai ir mandagiai elgtis jie nebuvo įpratę.

Pamatė savo mamos brolių. Kartu su sūnumi Denu jis dirbo darže prie savo trobelės, kurioje seniai gyveno su Solora ir vaikais. Kol žmona laukė artėjančio gimdymo, o paskui mirė, niekieno nekliudomos piktžolės šovė į viršų. Kol jis sėdėjo Lauke prie savo žmonos ir kūdikio palaikų, prabėgo dar kelios dienos, ir piktžolės dar labiau sutarpo. Virpstai, ant kurių vyniojosi pupelių virkščios, buvo išsiklaipę, ir jis nirtulingai juos atstatinėjo, Denas stengėsi jam padėti, o jaunylė, vardu Mara, sėdėjo daržo gale ir

žaidė su grumstais. Kirai į juos bežiūrint, vyriškis pliaukštelėjo sūnui per petį ir subarė, kad netiesiai laiko virpstą.

Ji praėjo pro juos, sulig kiekvienu žingsniu tvirtai besdama lazda į žemę, ketindama jiems linktelėti, jeigu jie į ją pasižiūrės. Tačiau mažoji mergaitė tik verksmingai suknerkė ir nusispjovė – ji bandė paragauti akmenukų, kaip kad daro dauguma mažylių, bet pajuto burnoje tik nemalonų žvyro skonį. Berniukas Denas žvilgtelėjo į Kirą, bet neišsidavė, kad ją pažįsta ar kad nori pasisveikinti – jis vis dar buvo susigūžęs nuo tėvo pliaukštelėjimo. Vyriškis, vienintelis jos mamos brolis, nepakėlė akių, buvo įnikęs į savo darbą.

Kira atsiduso. Jis bent jau turėjo pagalbininką. O jai – ir tik tuo atveju, jeigu leis pasilikti, – viską padaryti teks vienai pačiai: atstatyti trobą, nuravėti daržą. Nebent padėtų jos mažasis bičiulis Matas arba vienas kitas iš jo draugų.

Suurzgė pilvas, ji pajuto, kokia yra alkana. Takeliu apeidama mažų trobelių rikiuotę, ji pasiekė savo sklypą ir aptiko juodų pelenų krūva pavirtusius savo namus. Iš viso namų ūkio nebuvo likę nieko. Tačiau apsidžiaugė, kad nedidelis jų daržas išlikęs. Mamos sodintos gėlės tebežydėjo, o saulėje brendo ankstyvosios daržovės. Bent jau pradžiai turės ko valgyti.

Ar tikrai turės? Jai bežiūrint, iš netoliese augančių medžių tankmės staiga išniro moteris, žvilgtelėjo į Kirą ir puolė begėdiškai rauti morkų – iš daržo, kurį jos abi su mama taip puoselėjo.

– Liaukitės! Jos mano! – Kira kaip galėdama greičiau vilkdama nesveiką savo koją puolė prie moters.

Niekinamai nusijuokusi moteris pilnomis rankomis žemėmis aplipusių morkų išžirglojo iš daržo.

Kira nuskubėjo prie dar nenuniokotų lysvių. Ji pastatė ant žemės vandens kubilėlį, išsirovė keletą šakniavaisių, nuplovė nuo jų žemes ir ėmė graužti. Netekusios šeimos nario, kuris buvo medžiotojas, jos su mama nevalgydavo mėsos, išskyrus vieną kitą kaimo teritorijoje retkarčiais sugautą nedidelį gyvūnėlį. Jos negalėjo eiti medžioti į miškus, kaip kad darydavo vyrai. Upėje buvo gausu žuvų, jas lengva gaudyti, tad joms nieko daugiau ir nereikėjo.

Tačiau daržovės buvo labai svarbu. Kira suprato, kad jai labai pasisėkė, jog per tas keturias Lauke praleistas dienas daržas nebuvo visiškai nusiaubtas.

Numalšinusi alkį, atsisėdo pailsinti kojas. Apsižvalgė. Sklypo gale, netoli pelenų, gulėjo krūva nugenėtų jaunų medelių, tarsi kažkas jau būtų rengęsis padėti jai atstatyti namus.

Bet Kira suvokė, jog yra ne taip. Ji pakilo ir nedrąsiai pakėlė vieną liauną, lankstų medelį.

Staiga iš netolimos proskynos išniro Vandara. Kira suprato, kad ji toje vietoje kiūtojo ir stebėjo. Nežinojo, kur toji moteris gyvena ar kur galėtų gyventi jos vyras ar vaikai. Tikrai ne čia kur nors netoliese. Bet ji labai gerai visiems žinoma. Žmonės apie ją kalbėjosi pašnibždomis. Pažinojo ją ir gerbė. Arba bijojo.

Moteris buvo aukšta ir raumeninga, ilgi, susivėlę plaukai ne tvarkingai krito ant nugaros, o ties sprandu buvo surišti odiniu dirželiu. Jos akys buvo tamsios, o tiesus žvilgsnis niekais pavertė paskutinius Kiros ramumo likučius. Dantytas randas, nuo skruosto vingiuojantis per kaklą ir siekiantis plačius pečius, bylojo apie kažkada vykusias grumtynes su kažkokiu miško plėšrūnu. Tokio laukinių nagų grybšnio dar niekas nebuvo atlaikęs,

todėl tas randas visiems bylote bylojo apie Vandaros drąsą ir jėgą, taip pat ir apie piktavališkumą. Vaikai šnibždėjosi, kad ją užpuolė ir suleido nagus tada, kai ji bandė pavogti jauniklį iš vienos patelės urvo.

Šiandien, susidūrusi su Kira, ji ir vėl rengėsi sugriauti dar vieną tik prasidėjusį gyvenimą.

Kitaip nei miško gyvūnas, Kira neturėjo kaip gintis, neturėjo nagų. Ji tik stipriai suspaudė rankoje savo medinę lazda ir stengėsi atremti žvilgsnį, neišsiduodama, kad bijo.

– Grįžau atstatyti savo trobos, – ištarė ji Vandarai.

– Tu nebeturi sklypo. Dabar jis mano. Ir tie medeliai mano.

– Medelių prisikirsiu sau pati. – Kira nesigviešė svetimo. – Bet namus atstatysiu šioje vietoje. Šis sklypas priklausė mano tėvui, kai aš dar nebuvo gimusi, o paskui mano mamai, kai tėvas žuvo. Dabar, kai jos pačios nebėra, sklypas priklauso man.

Iš gretimų trobų ėmė rodytis kitos moterys.

– Mums jo reikia, – šūktelėjo viena. – Ruošiamės iš tų medelių pastatyti aptvarą savo vaikams. Vandara taip sugalvojo.

Kira pasižiūrėjo į moterį, kuri tvirtai laikė už rankos savo mažylį.

– Gal tai ir gera mintis, – atsakė Kira, – kad norite uždaryti į aptvarą savo mažius. Tačiau ne ant šio žemės lopinio. Galite tą aptvarą statyti kur nors kitur.

Ji pamatė, kaip Vandara pasilenkė ir pakėlė vaiko kumščio didumo akmenį.

– Mes nenorim tavęs čia matyti, – pasakė Vandara. – Tu šiam kaimui nebeprisklausai. Su tokia koja esi bevertė. Motina tave visad apgindavo, bet dabar jos nebėra. Ir tavęs nebeturi būti. Kodėl tu paprasčiausiai nepasilikai Lauke?

Kira matė, kad ją supa priešišškai nusiteikusios moterys, kurios išlindo iš savo trobų, dabar akimis seka Vandarą ir laukia, ką ji lieps daryti. Kai kurios, pastebėjo Kira, rankose laiko po akmenį. Žinojo, jog, kam nors sviedus vieną, tuoj pasipils ir kiti. Jos visos laukė to pirmojo.

Kaip elgtųsi mano mama? – iš baimės besidaužančia širdimi pagalvojo ji ir bandė remtis viduje dar išlikusia motinos dvasia ir išmintimi.

Arba mano tėvas, kuris taip ir nesužinojo, kad aš gimiau? Jo dvasia irgi manyje.

Kira atlošė pečius ir prašneko. Ji kalbėjo ramiu balsu ir bandė atremti kiekvienos moters žvilgsnį. Kai kurios iš jų nuleido akis ir dėbojo į žemę. Tai jau gerai. Tai reiškia, kad jos nėra stiprios.

– Jūs gerai žinote, kad kaime iškilus nesutarimų, kurie gali atnešti mirtį, privalome eiti į Sergėtojų Tarybą, – priminė joms Kira. Ji išgirdo, kaip tai viena, tai kita pritariamai kažką sumurmėjo. Vandara vis dar laikė rankoje akmenį, jos pečiai pakelti, pasiruošę sviesti.

Kira žiūrėjo tiesiai į Vandarą, tačiau dabar kalbėjo kitoms, tikėdamasi palaikymo. Ji bandė sukelti ne jų gailestį, nes žinojo, kad jokio gailesčio jos nebeturi, o baimę.

– Prisiminkite, kad jeigu apie nesutarimą nepranešama Sergėtojų Tarybai ir jeigu kas nors netenka gyvybės...

Ji išgirdo murmesį. Išgirdo, kaip kažkuri moteris netvirtai ir baugiai kartoja: „Jeigu kas nors netenka gyvybės...“

Kira laukė. Stovėjo pasitempusi, kaip galėdama tiesiau.

Galų gale viena moteris užbaigė taisyklę:

– Tada mirties kaltininkas pats turi mirti.

– Taip. Mirties kaltininkas pats turi mirti.

Kiti balsai tuos žodžius pakartojo. Viena po kitos paleido iš rankų akmenis. Viena po kitos moterys nusprendė netapti mirties kaltininkėmis. Kirai pamažu slūgo įtampa. Ji laukė. Ji stebėjo.

Galų gale vienintelė Vandara vis dar buvo apsiginklavusi. Įrėmusi rūstų žvilgsnį, Vandara jai pagrasino – sulenkė alkūnę tarsi ketindama sviesti akmenį. Bet pagaliau ir ji, per daug nesistengdama pataikyti į Kirą, numetė akmenį ant žemės.

– Tada aš nusivesiu ją į Sergėtojų Tarybą, – pranešė Vandara kitoms moterims. – Noriu būti jos kaltintoja. Tegul ją iš čia išvaro. – Ji šaižiai nusijuokė. – Mums nėra reikalo švaistyti savo gyvenimo, kad ja atsikratytume. Rytoj vakare šita žemė gali būti mūsų, o jos čia nebeliks. Ji bus Lauke, lauks tenai miško žvėrių.

Visos moterys pažvelgė dabar jau tamsios prieblandos gaubiamo miško pusėn – į tą vietą, kur laukia tie žvėrys. Kira prisivertė nežiūrėti ten, kur nukrypo kitų akys.

Su ta pačia ranka, kurioje laikė akmenį, Vandara paglostė randą prie savo gerklės. Ji nuožmiai nusišypsojo.

– Gerai prisimenu, – pasakė ji, – ką reiškia matyti, kaip tavo pačios kraujas liejasi ant žemės. Aš išlikau... – priminė ji visoms kitoms, – išlikau tik dėl savo jėgos. Rytoj, vos tik ims temti, kai ji pajus žvėries nagus ant savo gerklės, ši gamtos klaida, ši mergina su dviskiemeniu vardu, pasigailės, kad nemirė išsekusi šalia savo motinos kūno.

Pritariamai linktelėjusios moterys nusigręžė nuo Kiros ir išsi-vaikščiojo, bardamos ir kumšnodamos šalimais tipenančius savo mažylius. Saulė jau buvo žemai. Jos imsis įprastų vakaro darbų, lauks sugrižtančių iš miestelio savo vyrų, kuriems reikės duoti

valgyti, sušildyti prie ugnies ir sutvarstyti žaizdas.

Viena iš moterų netrukus turėjo gimdyti, gal tai atsitiks jau šiandakt, kitos pas ją užeis, ramdys jos šauksmus ir apibūdins vos gimusį kūdikį. Dar kitos šiandakt mylėsis, pradės naujas gyvybes, iš jų ateityje išaugs nauji šio miestelio medžiotojai ir pakeis senuosius, kurie mirs nuo žaizdų, nuo ligų ir nuo senatvės.

Kira nežinojo, ką nuspręs Sergėtojų Taryba. Žinojo tik tiek: ar ją paliks, ar lieps išeiti, ar jai teks atstatyti namus savo mamos žemių sklype, ar keliauti į Lauką ir susidurti su žvėrimis, kurie štai dabar laukia miške, – viską jai teks daryti vienai pačiai. Nuvargusi atsisėdo ant juodos pelenuotos žemės laukti nakties.

Paėmė netoliese gulintį pagalį ir pavartė jį rankose, bandydama nustatyti, ar jis stiprus ir ar tiesus. Jeigu jai bus leista pasilikti, trobai reikės tam tikro ilgio sveikos ir kietos medienos. Teks eiti pas medkirtį, vardu Martinas. Jis buvo mamos draugas. Galbūt mainais už tas sijas, kurių jai reikės, galėtų pasiūlyti jam išsiuvinėti jo žmonai audinį.

O ateityje tam darbui, iš kurio, jos manymu, ji galėtų pragyventi, jai taip pat reikės nestorų, tiesių kamienu. Štai šitas per daug lankstus ir netiktų, suprato ji ir numetė virpstą šalin. Rytoj, jeigu Sergėtojų Taryba bus jai palanki, ji pasiieškos tokios medienos, kokios jai reikia: trumpų, glotnių karčių, kurias būtų lengva sunerti kampuose. Ji jau planavo, kaip pasidarys naują siuvinėjimo rėmelį.

Kira visad išmanė, ką veikti su savo rankomis. Kai buvo dar visai maža, motina išmokė ją, kaip naudotis adata, kaip smeigti ir traukti ją per audinį ir su spalvotais siūlais ką nors išsiuvinėti. Bet staiga, šiomis dienomis, tie gabumai tapo kažkuo daugiau nei

paprastu rankų miklumu. Vienas stulbinamas kūrybiškumo protrūkis – ir ji padarė daug daugiau, nei buvo išmokusi iš motinos. Dabar, be jokių mokymų ar bandymų, be jokių ilgų svarstymų, jos pirštai patys rodė kelią, kaip susukti, kaip suausti, kaip sudygsniuoti siūlus vieną šalia kito, kad išeitų prabangus ir pasakiškai spalvingas piešinys. Ji nesuprato, kaip tie gebėjimai atsirado, bet jautė juos savo pirštų galiukuose, kurie dabar vos vos virpėjo iš nekantrumo tuoj pat pradėti. Jeigu tik jai leis pasilikti.